

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Wspieranie zatrudnienia ludzi młodych: pomost do zatrudnienia dla kolejnego pokolenia – wzmocnienie gwarancji dla młodzieży

(2021/C 106/03)

Sprawozdawczyni: Romy KARIER (LU/EPL), radna gminy Clervaux**Dokumenty źródłowe:** Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Wspieranie zatrudnienia ludzi młodych: pomost do zatrudnienia dla kolejnego pokolenia

COM(2020) 276 final

Wniosek w sprawie zalecenia Rady dotyczącego „Pomostu do zatrudnienia – wzmocnienia gwarancji dla młodzieży” i zastępującego zalecenie Rady z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży

COM(2020) 277 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje proponowane zalecenie Rady w sprawie wzmocnienia gwarancji dla młodzieży, które opiera się na doświadczeniach zdobytych od czasu przyjęcia pierwotnej gwarancji dla młodzieży w dniu 22 kwietnia 2013 r., a tym samym wprowadza istotne usprawnienia do instrumentu, takie jak nowa i bardziej spójna struktura podzielona na cztery odrębne etapy, większy nacisk na osoby długoterminowo należące do grupy osób niekształcących się, niepracujących ani nieszkolących się (NEET) oraz wzmocnienie elementów sprzyjających włączeniu społecznemu. Wniosek ten jest szczególnie istotny w kontekście kryzysu związanego z pandemią COVID-19, który ma nieproporcjonalny wpływ na młodych ludzi.
2. Z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji dotyczący rozszerzenia kategorii wiekowej beneficjentów gwarancji dla młodzieży o osoby młode w wieku 25–29 lat, aby dotrzeć do większej liczby młodych ludzi. Dzięki temu wniosek jest bardziej spójny z przepisami wykonawczymi stosowanymi w większości państw członkowskich, ale również bardziej sprzyjający włączeniu społecznemu, gdyż uznaje, że w okresie pogorszenia koniunktury gospodarczej z powodu pandemii COVID-19 bezrobocie wśród młodych ludzi w wieku 15–29 lat będzie drastycznie wzrastać i osoby te będą wymagały usług w zakresie wsparcia ⁽¹⁾. Podkreśla, że po złożeniu oferty lub po upływie czteromiesięcznego okresu na przedstawienie oferty należy nadal udzielać wsparcia młodym ludziom, tak aby ich motywacja, umiejętności i zdolności mogły stale wzrastać, zwłaszcza w przypadku młodych ludzi znajdujących się w najtrudniejszym położeniu, którzy do udanej integracji na rynku pracy mogą potrzebować więcej długoterminowej pomocy.
3. Podkreśla ważną rolę władz lokalnych i regionalnych w dziedzinie zatrudnienia, szkoleń, edukacji i młodzieży oraz sugeruje, by partnerstwa na wszystkich etapach gwarancji dla młodzieży obejmowały władze lokalne i regionalne. Dotyczy to w szczególności fazy przyporządkowania i fazy działań informacyjnych, w trakcie których władze lokalne i regionalne mogłyby stanowić pomost między różnymi zainteresowanymi stronami, takimi jak partnerzy społeczni, instytucje edukacyjne, organizacje młodzieżowe i publiczne służby zatrudnienia oraz lokalny i regionalny sektor przedsiębiorstw.
4. Z zadowoleniem przyjmuje sugestię Komisji, by władze lokalne i regionalne były siłą napędową przyuczania do zawodu w lokalnym otoczeniu biznesowym, co pozwoli uznać kluczową rolę, jaką odgrywają one we wspieraniu rozwoju gospodarczego poprzez partnerstwa, oraz odzwierciedli wcześniejsze stanowiska Komitetu Regionów w tej sprawie ⁽²⁾. Należy zachęcać do odbywania przygotowania zawodowego jako ważnego instrumentu w walce z bezrobociem młodzieży pozwalającego połączyć umiejętności intelektualne i techniczne z doświadczeniem zawodowym. W związku z tym istotne jest zwiększenie ilości i poprawa jakości oferowanych możliwości przygotowania zawodowego, przy czym szczególną uwagę należy zwrócić na szkolenia cyfrowe.

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:52012XR2562>

⁽²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?uri=CELEX:52012AR1186> oraz <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex:52013AR0789>.

5. Władze lokalne odgrywają ważną rolę w podnoszeniu świadomości na temat gwarancji dla młodzieży wśród młodych ludzi oraz w angażowaniu się w działania informacyjne, na przykład zapewniając widoczność programu w publicznych służbach zatrudnienia i wdrażając podejście partnerskie ze wszystkimi odpowiednimi zainteresowanymi stronami pracującymi z młodzieżą.
6. Zwraca uwagę na znaczenie usług społecznych, zdrowotnych, związanych z zatrudnieniem i młodzieżą świadczonych przez władze lokalne i regionalne w ramach systemów wczesnego ostrzegania i podkreśla zdolność tych władz do identyfikacji młodych ludzi, którym grozi znalezienie się w kategorii osób niekształących się, niepracujących i nieszkolących się (NEET), a jednocześnie do zapobiegania przedwczesnemu porzucaniu kształcenia i szkolenia szczególnie w regionach o wysokim wskaźniku przedwczesnego kończenia nauki.
7. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja kładzie nacisk na działania informacyjne, zwłaszcza w odniesieniu do młodzieży długoterminowo należącej do grupy osób NEET, ale podkreśla znaczenie zalecania stosowania technologii, które są wykorzystywane przez samych młodych ludzi, a także mierzalnych celów, zachęcając podmioty realizujące program gwarancji dla młodzieży do zwiększenia skuteczności i efektywności ich strategii informacyjnych. Uważa ponadto, że należy uświadomić młodym ludziom korzystającym z tego programu, że jest to inicjatywa europejska, o czym wielu obecnych beneficjentów nie wie.
8. Popiera ideę promowania umiejętności, które są istotne dla rynku pracy, i zgadza się z położeniem nacisku na umiejętności cyfrowe, umiejętności kierownicze, przedsiębiorczość, autonomię i umiejętności istotne dla transformacji ekologicznej. Podkreśla jednak konieczność promowania i priorytetowego potraktowania umiejętności językowych, zwłaszcza w tych regionach, w których umiejętności językowe są szczególnie istotne, takich jak regiony transgraniczne i regiony w dużym stopniu uzależnione gospodarczo od turystyki, tak aby zwiększyć szanse młodych ludzi na integrację na rynku pracy. Ubolewa, że nie zostało to uwzględnione w nowym wniosku.
9. Uważa, że zasadnicze znaczenie ma określenie jasnych i precyzyjnych wiążących kryteriów dotyczących jakości oferty gwarancji dla młodzieży w zakresie zatrudnienia, kształcenia, szkolenia i przygotowania zawodowego. Można to osiągnąć poprzez ocenę stopnia dopasowania oferty do profilu uczestnika, poprzez zapewnienie, że oferta będzie respektowała prawa pracownicze i socjalne młodych ludzi, poprzez zagwarantowanie, że oferta umożliwi trwałą integrację na rynku pracy i poprzez uwzględnienie jakości ofert w procedurach monitorowania i gromadzenia danych w ramach gwarancji dla młodzieży⁽³⁾.
10. Podkreśla znaczenie promowania mobilności pracowników między państwami członkowskimi i między regionami poprzez wzmocnioną gwarancję dla młodzieży, biorąc pod uwagę ważną rolę, jaką migracja odgrywa w kształtowaniu możliwości na rynku pracy. W związku z tym ubolewa, że przepis ten, który istniał w pierwotnej gwarancji dla młodzieży, nie został utrzymany w nowym wniosku, mimo że wiele państw uzupełniło swoje gwarancje dla młodzieży regionalnymi lub międzynarodowymi programami na rzecz mobilności. Apeluje także o powiązanie gwarancji dla młodzieży z okresami staży wysokiej jakości oraz z Europejskim Korpusem Solidarności.
11. Zgadza się z poglądem, że w fazie przyporządkowania szczególną uwagę należy zwrócić na specyfikę regionalnego rynku pracy i bariery, z jakimi borykają się młodzi ludzie mieszkający na obszarach wiejskich, oddalonych i najbardziej oddalonych lub na obszarach miejskich znajdujących się w niekorzystnej sytuacji i w słabiej rozwiniętych regionach, a także społeczności mniejszości językowych. Podejście to powinno jednak również obejmować specjalne środki wsparcia w ramach wzmocnionej gwarancji dla młodzieży, aby zapewnić młodym ludziom mieszkającym w tych regionach dostęp do takich samych możliwości i usług jak w każdym innym regionie.
12. Zaleca promowanie dialogu społecznego na szczeblu regionalnym i lokalnym w celu osiągnięcia lepszych wyników dla młodych bezrobotnych, a tym samym wspierania wzrostu gospodarczego bardziej sprzyjającego włączeniu społecznemu, zwłaszcza na obszarach oddalonych i odizolowanych, oraz opracowania skutecznych strategii na rzecz planów sprawiedliwej transformacji na szczeblu lokalnym i regionalnym.
13. Ubolewa, że w okresie programowania EFS+ na lata 2021–2027 nie zwiększono znacznie udziału, który zostanie przeznaczony na wsparcie gwarancji dla młodzieży, pomimo krytycznego kontekstu pandemii COVID-19, podczas której bezrobocie wśród młodzieży wzrosło już gwałtownie w całej Unii Europejskiej. W związku z tym nalega na konieczność znacznego zwiększenia wsparcia finansowego dla tych państw członkowskich i regionów doświadczających wysokiego poziomu bezrobocia i ubóstwa, takich jak regiony słabiej rozwinięte, zdeindustrializowane, peryferyjne i najbardziej oddalone, które obecnie borykają się nie tylko z wysoką stopą bezrobocia wśród młodzieży, ale także z poważnymi ograniczeniami budżetowymi – tak aby rozwiązać problem nierównej skuteczności gwarancji dla młodzieży w całej Unii

⁽³⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR17_5/SR_YOUTH_GUARANTEE_PL.pdf

Europejskiej. Wyraża ubolewanie, że finansowanie UE na rzecz zatrudnienia ludzi młodych nie może być już ukierunkowane na szczeblu regionalnym w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i należa, aby rządy krajowe przeznaczały środki finansowe na zatrudnienie młodzieży w regionach, w których jest to najbardziej potrzebne, przy jednoczesnym zapewnieniu, by fundusze UE nie zastąpiły krajowego finansowania działań na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.

14. Uważa, że władze lokalne i regionalne odgrywają kluczową rolę we wzmocnionej gwarancji dla młodzieży w fazie działań informacyjnych i przyporządkowania, w związku z czym potrzebują odpowiednich środków finansowych zarówno z budżetów krajowych, jak i z budżetu UE, aby zainwestować je w rzeczywistą integrację młodych ludzi znajdujących się w trudnej sytuacji na szybko zmieniającym się rynku pracy. Potrzebne jest również silne zobowiązanie ze strony rządów krajowych na rzecz zaangażowania szczebla lokalnego i regionalnego we wdrażanie środków politycznych. Europejski Fundusz Społeczny+ powinien odgrywać kluczową rolę we wspieraniu tworzenia nowych miejsc pracy wysokiej jakości i promowaniu włączenia społecznego i innowacji społecznych. Jednak zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia jak największej skuteczności ma również przeznaczenie wystarczających zasobów krajowych na wdrożenie środków z zakresu polityki w ramach wzmocnionej gwarancji dla młodzieży oraz osiągnięcie synergii z polityką spójności w kolejnych WRF.

15. Z zadowoleniem przyjmuje powiązanie wzmocnionej gwarancji dla młodzieży z Europejskim filarem praw socjalnych. Wzmocniona gwarancja dla młodzieży musi zapewniać powszechny dostęp do ochrony socjalnej dla młodych uczestników, aby uniknąć wzrostu zagrożenia ubóstwem i niepewnością zatrudnienia.

16. Uważa, że wiele władz lokalnych i regionalnych nie jest w pełni świadomych wszystkich kanałów wsparcia UE na rzecz walki z bezrobociem wśród młodzieży. Wzywa zatem Komisję Europejską, by we współpracy z KR-em zorganizowała sesję informacyjną w celu zaradzenia tej sytuacji. Wyniki tego działania mogłyby zostać opublikowane na stronie internetowej KR-u, do której miałyby dostęp wszystkie zainteresowane strony.

17. Uważa, że staże i praktyki zawodowe powinny przede wszystkim zapewniać młodym ludziom możliwość nauki, co może im pomóc w rozwijaniu przyszłej kariery zawodowej, oraz umiejętności z myślą o uzyskaniu stałego zatrudnienia. Podkreśla, że praktyki zawodowe i staże podejmowane jako element programów nauczania lub kształcenia i szkolenia zawodowego powinny obejmować jasne cele edukacyjne, wysokiej jakości treść nauczania i profesjonalny mentoring. Podkreśla, że oprócz tych kryteriów uczenia się konieczne są dalsze przepisy w celu zapewnienia dobrych warunków pracy w przypadku staży i praktyk zawodowych na otwartym rynku pracy oraz w ramach aktywnej polityki rynku pracy. Akcentuje, że praktyka nieodpłatnej aktywnej polityki rynku pracy oraz otwartych staży i praktyk zawodowych na rynku pracy może prowadzić do zastąpienia standardowych stanowisk pracy, stanowi formę wyzysku, która narusza prawa młodych ludzi i ogranicza możliwości młodych ludzi wywodzących się z uboższych środowisk społeczno-ekonomicznych. Z tego względu popiera wysiłki Parlamentu Europejskiego na rzecz egzekwowania sprawiedliwego wynagrodzenia za staże i praktyki zawodowe i dostępu do ochrony socjalnej w związku z nimi na wolnym rynku pracy i w ramach aktywnej polityki rynku pracy, tak aby młodzi ludzie mieli dostęp do ofert wysokiej jakości.

18. Lokalni organizatorzy gwarancji dla młodzieży mogliby włączyć do swoich programów młodych ludzi, którzy podejmują krótkie kursy szkoleniowe lub pracują w niepełnym wymiarze godzin, poszukując zarazem pracy w pełnym wymiarze godzin, w uznaniu faktu, że młodzi ludzie nie mają silnego związku z rynkiem pracy i skorzystaliby ze wsparcia i formalnej oferty w ramach gwarancji dla młodzieży.

19. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja Europejska kładzie nacisk na potrzebę rozważenia kształcenia i szkolenia w zakresie przedsiębiorczości, podnoszenia umiejętności i przekwalifikowywania pracowników, a także poszerzania wiedzy i umiejętności biznesowych jako sposobu zwiększania możliwości zatrudnienia młodych ludzi. Uważa jednak, że pozytywną rolę przedsiębiorczości społecznej i ogólnie gospodarki społecznej w zmniejszaniu bezrobocia młodzieży można również słusznie uznać we wzmocnionej gwarancji dla młodzieży.

20. Zgadza się z potrzebą rozróżnienia w nowym wniosku między osobami długoterminowo należącymi do grupy osób NEET a osobami będącymi w tej grupie tymczasowo, biorąc pod uwagę bardzo rozczarowujący wynik, jaki gwarancja dla młodzieży przyniosła pierwszej grupie. Rozróżnienie to można jednak jeszcze bardziej wzmocnić w ramach zalecanych środków na cztery fazy wzmocnionej gwarancji dla młodzieży, aby lepiej uwypuklić środki wsparcia skierowane konkretnie do długotrwale bezrobotnej młodzieży NEET.

21. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja Europejska kładzie nacisk na włączenie społeczne. Nowy wniosek jest bardziej inkluzywny niż obecny system w takich kwestiach jak niepełnosprawność, pochodzenie społeczne i pochodzenie etniczne oraz kładzie szczególnie nacisk na aspekt płci, uznając tym samym, że różnice w traktowaniu kobiet i mężczyzn wśród młodzieży NEET pogłębiły się w ostatnich latach. Wniosek mógłby jednak być jeszcze bardziej zdecydowany, jeśli chodzi o potępienie innych rodzajów dyskryminacji na rynku pracy, takich jak dyskryminacja ze względu na pochodzenie etniczne, rasę, orientację seksualną lub dyskryminacja migrantów.

22. Z zadowoleniem przyjmuje znaczenie, jakie nadano wczesnej interwencji w celu zmiany perspektyw najbardziej zagrożonych młodych ludzi, i sugeruje, że nowe wnioski mogłyby zawierać bardziej precyzyjne zalecenia i priorytety dla służb zatrudnienia i służb edukacyjnych, aby lepiej identyfikować niezarejestrowaną młodzież NEET oraz motywować ją i zachęcać do powrotu do kształcenia, zatrudnienia lub szkolenia, podnoszenia umiejętności i przekwalifikowania się. Podkreśla znaczenie identyfikowania i grupowania umiejętności młodych ludzi na szczeblu regionalnym i lokalnym w celu określenia cech charakterystycznych lokalnej młodzieży i potrzebnego im wsparcia.

23. Zgadza się, że punktem wyjścia dla zapewnienia młodym osobom gwarancji dla młodzieży powinna być ich rejestracja w służbach zatrudnienia, natomiast w przypadku młodzieży NEET, do której nie można łatwo dotrzeć i która prawdopodobnie nie rejestruje się w służbach zatrudnienia, we wniosku należy rozważyć możliwość określenia innych punktów wejścia w celu realizacji gwarancji dla młodzieży w tym samym czteromiesięcznym terminie. Równie ważne jest zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla młodych osób poszukujących pracy oraz ograniczenie liczby punktów kontaktowych do absolutnego minimum. W tym celu we wniosku należy zalecić standardową procedurę rejestracji online za pośrednictwem specjalnych elektronicznych platform gwarancji dla młodzieży. Jednocześnie władze muszą zapewnić skuteczne wsparcie dla grup, do których nie ma dostępu za pośrednictwem kanałów cyfrowych. Należy podjąć wysiłki na rzecz proaktywnej rejestracji młodych ludzi kwalifikujących się do objęcia gwarancją dla młodzieży. Należy również upowszechniać wiedzę na temat tego programu wśród młodzieży już kształcącej się lub szkolącej. W tym samym duchu, aby ułatwić młodym ludziom korzystanie z możliwości oferowanych w ramach gwarancji dla młodzieży, pracownicy zajmujący się kształceniem i szkoleniem powinni być w stanie wskazywać publicznym służbom zatrudnienia młodych ludzi znajdujących się w trudnej sytuacji, którzy mogą potrzebować dodatkowego wsparcia w dostępie do zatrudnienia po zakończeniu kształcenia, a także oferować bardziej automatyczną wymianę informacji między służbami edukacyjnymi a publicznymi służbami zatrudnienia w celu proaktywnego kierowania i rejestrowania w systemie gwarancji dla młodzieży młodych ludzi kończących kształcenie lub szkolenie.

24. Zgadza się z zaleceniami Komisji Europejskiej dotyczącymi młodych osób wcześniej kończących naukę i młodzieży o niskich kwalifikacjach, a w szczególności z potrzebą stworzenia elastycznych ścieżek powrotu do kształcenia i szkolenia lub programów kształcenia drugiej szansy, które zapewniają środowisko edukacyjne odpowiadające ich konkretnym potrzebom i umożliwiają im uzyskanie kwalifikacji, których nie posiadają. Podkreśla jednak potrzebę położenia większego nacisku na zalety poradnictwa zawodowego jako użytecznego środka w tym zakresie.

25. Uważa, że środki podejmowane w ramach gwarancji dla młodzieży powinny mieć na celu zwiększenie umiejętności i kompetencji, które rozwiązują problem niedopasowania umiejętności na rynku pracy, zwłaszcza w dziedzinach związanych z cyfryzacją UE i Zielonym Ładem. Uznaje również dodatkową korzyść płynącą z poprawy umiejętności społecznych, m.in. dzięki technikom poprawy komunikacji i pewności siebie.

26. Zgadza się z zaleceniami Komisji Europejskiej dotyczącymi zmniejszenia pozapłacowych kosztów pracy, takimi jak ukierunkowane i dobrze opracowane dopłaty do wynagrodzeń i premie związane z zatrudnieniem, ulgi podatkowe i renty inwalidzkie, aby zachęcić pracodawców do tworzenia nowych możliwości dla młodych ludzi lub do zatrzymywania u siebie osób już zatrudnionych. Zachęty dla przedsiębiorstw typu start-up, zwłaszcza w sektorze technologii cyfrowych, są również bardzo ważne w danym kontekście, w którym cyfryzacja nabiera tempa, i w związku z tym można je jeszcze bardziej podkreślić we wniosku.

27. Zaleca pełne wykorzystanie możliwości, które daje nowy program na rzecz przemian i innowacji społecznych, aby zgromadzić przykłady sprawdzonych rozwiązań odnośnie do systemów gwarancji dla młodzieży na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

28. Zaleca wzmocnienie oceny wszystkich środków podejmowanych w ramach gwarancji dla młodzieży, tak aby można było opracować strategie polityczne i środki w większym stopniu oparte na dowodach na podstawie tego, co działa, gdzie i dlaczego, zapewniając w ten sposób skuteczne i wydajne wykorzystanie zasobów.

29. Uważa, że po dotarciu do czwartej fazy i przyjęciu oferty gwarancja dla młodzieży powinna zapewniać wytyczne i informacje mające na celu ułatwienie podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania tych młodych ludzi, którzy są najbardziej zagrożeni powrotem do bezrobocia. Dzięki temu młodzi ludzie będą mieli możliwość wspinania się po szczeblach drabiny zawodowej, nawet jeśli rozpoczynają karierę zawodową na stanowiskach o niskich kwalifikacjach i podporządkowanych.

30. Uważa, że skuteczne wdrożenie gwarancji dla młodzieży powinno prowadzić do powstania stabilnych i trwałych miejsc pracy. Można to również osiągnąć poprzez silne partnerstwa, solidarność i koordynację między publicznymi służbami zatrudnienia, które są głównymi podmiotami realizującymi program gwarancji dla młodzieży, a wszystkimi innymi zainteresowanymi stronami, w tym władzami lokalnymi i regionalnymi.

31. Podkreśla, że aby skutecznie rozwiązać problem zatrudnienia młodzieży w kontekście trwającej pandemii, wzmocnioną gwarancję dla młodzieży należy uzupełnić przedłużeniem i rozszerzeniem instrumentu tymczasowego wsparcia w celu zmniejszenia ryzyka bezrobocia w związku z sytuacją nadzwyczajną (SURE), włączeniem środków na rzecz zatrudnienia młodzieży – zwłaszcza tworzenia możliwości zatrudnienia wysokiej jakości – do krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności, oraz wyraźnym stwierdzeniem o lepszej ochronie socjalnej dla młodzieży i zwalczaniem niepewnego zatrudnienia młodzieży w przyszłym planie działania na rzecz wdrożenia Europejskiego filaru praw socjalnych. Ponadto ostrzega przed polityką mającą na celu promowanie zatrudnienia młodzieży poprzez podważanie prawa młodych ludzi do sprawiedliwego wynagrodzenia i dostępu do ochrony socjalnej w ramach ożywienia gospodarczego.

Bruksela, dnia 5 lutego 2021 r.

Apostolos TZITIKOSTAS

*Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów*
